

ФІНАНСОВІ ВЕКСЕЛІ ЯК ДОКУМЕНТАРНІ ЦІННІ ПАПЕРИ

Для багатьох науковців-цивілістів термін «цінний папір» отожднюється з невід'ємним поєднанням права на цінний папір та прав з цінного паперу. До особи, яка набула право власності на цінний папір переходять у сукупності усі права, які ним посвідчуються.

На сторінках наукових видань ведеться дискусія про те, чи можна вважати бездокументарні цінні папери такими взагалі, оскільки право на цінний папір базується на фактичному володінні документом, а бездокументарний цінний папір — це фактично запис про власника у електронному реєстрі.

Дискусію з цього питання посилять зміни, внесені Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо фінансових векселів» від 04.07.2013 № 407-VII у законодавство, що регулює обіг цінних паперів. Розглянемо детальніше, які саме зміни відбулися та з'ясуємо наслідки, які з них випливають.

Відповідно до ч. 3 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінні папери за формою існування поділяються на бездокументарні цінні папери та документарні цінні папери. Але тепер бездокументарним цінним папером є обліковий запис на рахунку в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів та, відповідно, документарним цінним папером є паперовий або *електронний документ*, оформлений у визначеній законодавством формі, що містить найменування виду цінного папера, а також визначені законодавством реквізити.

Частина друга ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначає, що неемісійні цінні папери можуть існувати виключно в документарній формі і за формою випуску можуть бути лише ордерними або на пред'явника. Неемісійні цінні папери можуть видаватися та існувати виключно в документарній формі як паперові або як *електронні документи*.

Таким чином, законодавець відрізняє обліковий запис на рахунку в цінних паперах та електронний документ. Але як фактично можна передати електронний документ аналогічно документу на паперовому носії?

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо фінансових векселів» введено в обіг принципово новий вид векселів — фінансовий.

Відповідно ст. 4-1 Закону України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 № 2374-III до фінансових векселів належать: фінансовий банківський вексель та фінансовий казначейський вексель.

Фінансовий банківський вексель — цінний папір, що посвідчує безумовне зобов'язання банківської установи сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя.

Фінансовий казначейський вексель - цінний папір, що посвідчує безумовне грошове зобов'язання центрального органу виконавчої влади, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, яким оформлено заборгованість державного бюджету, сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю).

Можна зробити висновок, що різниця між звичайними та фінансовими векселями полягає у особі векселедавця, для фінансових векселів — це виключно банківські установи та центральний орган виконавчої влади.

Відповідно п.2 ч.5 ст.3 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» боргові цінні папери - цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання. Таким чином, фінансові векселі — звичайні боргові цінні папери. Але чи дійсно вони неемісійні та документарні?

У ст. 4-1 Закону України «Про обіг векселів в Україні» вказано, що ведення реєстру фінансових векселів, виданих як електронний документ, та облік прав за ними, а також їх погашення забезпечується адміністратором системи електронного обігу фінансових векселів. Схожий порядок обліку прав використовується для інших боргових цінних паперів — облігацій, які в Україні є виключно емісійними та бездокументарними.

Відповідно ст. 5 Закону України «Про обіг векселів в Україні» фінансовий банківський вексель видається в документарній формі як *електронний документ*. Фінансовий казначейський вексель видається в документарній формі як паперовий або як електронний документ.

Відомо, що в Україні такі емісійні цінні папери як акції, облігації існують виключно у бездокументарній формі, а неемісійні цінні папери — векселі, заставні — у документарній.

Дотепер науковцями не піддавався сумніву факт того, що вексель є цінним папером, і, крім того, є виключно документарним цінним папером.

Але, як видно із вищенаведених змін, внесених Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо фінансових векселів», вексель тепер може існувати у якійсь *документарній формі як електронний документ*.

Таку позицію законодавця необхідно розглянути з декількох точок зору. Так, безперечно, розвиток технології дійсно йде вперед, і цілком неважливо який буде носій — паперовий, пластиковий чи електронний. Але чи збережеться у даному випадку головна риса документарних цінних паперів — легітимація власника при пред'явленні? Звичайно, ні. Власник фінансового векселя буде вказаний у реєстрі фінансових векселів, виданих як електронний документ, а облік прав за ними буде здійснюватись адміністратором системи електронного обігу фінансових векселів.

Таким чином, по суті фінансові векселі — звичайні облигації, бездокументарні цінні папери, а їх «документарність» замаскована визначенням «електронний документ».

Постає питання — чи доречна ситуативна необхідність введення в обіг цінного паперу під назвою фінансовий вексель, який реально не має нічого спільного з векселем по суті.

Соломахіна О.М.,

*старший викладач кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ЗАСВІДЧЕННЯ ВІРНОСТІ КОПІЙ ДОКУМЕНТІВ

Питання засвідчення вірності копій документів закріплені статтями 75, 76, 77, 78, 79 Закону України «Про нотаріат» від 02.09.1993 року та «Порядком вчинення нотаріальних дій нотаріусами України». Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року №2965.

«Копія» (від лат. соріа — велика кількість) у праві представляє собою точне відтворення тексту будь-якого документа. Копія має силу оригіналу документа у випадку, коли її відповідність засвідчена в установленому законом порядку. Поняття «документ»